יוצאים לשינוי

הסללה לסיכוניות ומצבי קצה
בקרב נוער משתלב מרקע חרדי

שני קפלן

היציאה מהחברה החרדית: יום עיון, 12 בנובמבר 2026

מה בדקנו

- מהם הגורמים לנשירה
- אילו נסיבות מסלילות לסיכון
- אילו מענים מתאימים
- מהו היקף האוכלוסייה

1

נתונים מנהליים

2

סקר ההשתלבות 2025

3

54 ראיונות עומק

אוכלוסיית המחקר: נושרים ונושרות שיוצאים מהחברה החרדית

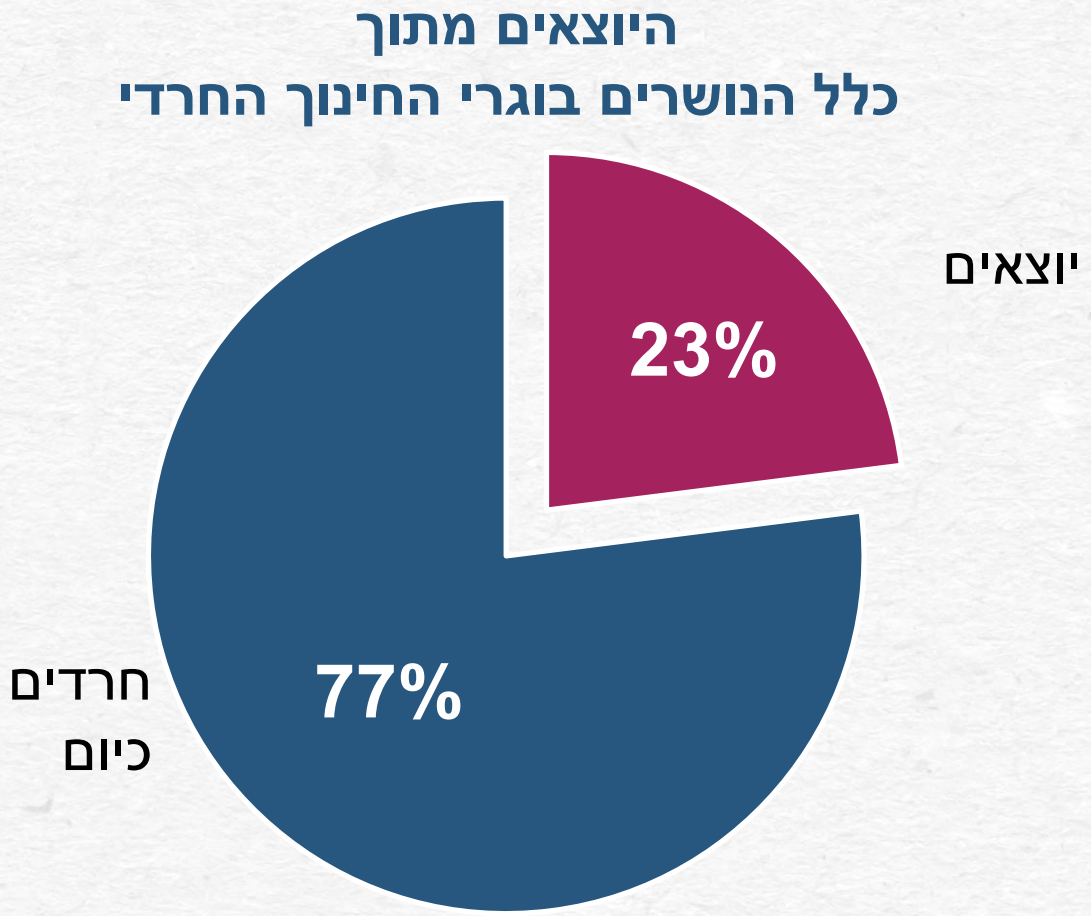

קרוב לרבע מהנושרים בוגרי החינוך החרדי הם יוצאים

מקור: שילוב נתוני מפקד האוכלוסין עם נתוני חינוך מנהליים, בני 20-34.

הנשירה ממערכת החינוך החרדית – רקע כללי

מאפייני מערכת החינוך החרדית – מערכות נפרדות לבנים ולבנות

בנים: לימודי קודש בלבד מכיתה ט' • בנות: לרוב ללא תעודת בגרות • קוד התנהגות מחמיר

גורמי נשירה משותפים לכל מערכות החינוך

- קשיים לימודיים
- קשיים התנהגותיים
- קשיים רגשיים
- קשיים חברתיים
- קשיים במשפחה

גורמי נשירה ייחודיים לחינוך החרדי

- מסלולים מוגבלים
- גבולות נוקשים וסנקציות, כולל סילוק
- אפליה מוסדית: רקע עדתי וחוזרים בתשובה
- מנגנונים לקויים למניעת נשירה

"למדתי בסמינר בית יעקב [...] הייתי משועממת, למדתי את החומר של כיתה י' [...] הכי בתלם, הכי ילדה טובה.
ההורים שלי חוזרים בתשובה, הם הציעו לי ללמוד קורסים באוניברסיטה הפתוחה בזום במקביל. וכשגילו בסמינר, זה לא משהו שקיבלו בברכה.
קראו להורים לשיחה, קראו לי התפוח הרקוב, תרעילי את כל התפוחים."

עודף נשירה – פי 2 מהחינוך הממלכתי

נשירה גלויה של 2.7% בשנה
פי 2 מהנשירה בחינוך הממלכתי והממלכתי-דתי (1.3%)

"מספר הנושרים לפי נתוני משרד החינוך אינו משקף את הנתונים האמיתיים וכי במגזר החרדי יש פער משמעותי בין נתוני משרד החינוך לנתוני השטח, זאת בשל **אי-דיווח של מוסדות החינוך במערכות הממוחשבות של משרד החינוך על תלמידים שבשלבי נשירה סמויה** ועל תלמידים שנשרו בפועל."

— דו"ח מבקר המדינה, 2022

גורמי הנשירה הייחודיים למערכת החרדית מביאים לעודף נשירה – מעבר לגורמים שקיימים בכל מערכת חינוך

סטטוס המענים כיום מסליל לסיכון ופוגע במיצוי הפוטנציאל

הנושרים היוצאים – סטטוס חשיפה לסיכון לפני הנשירה

רוב המרואיינים לא היו במצב סיכון לפני הנשירה

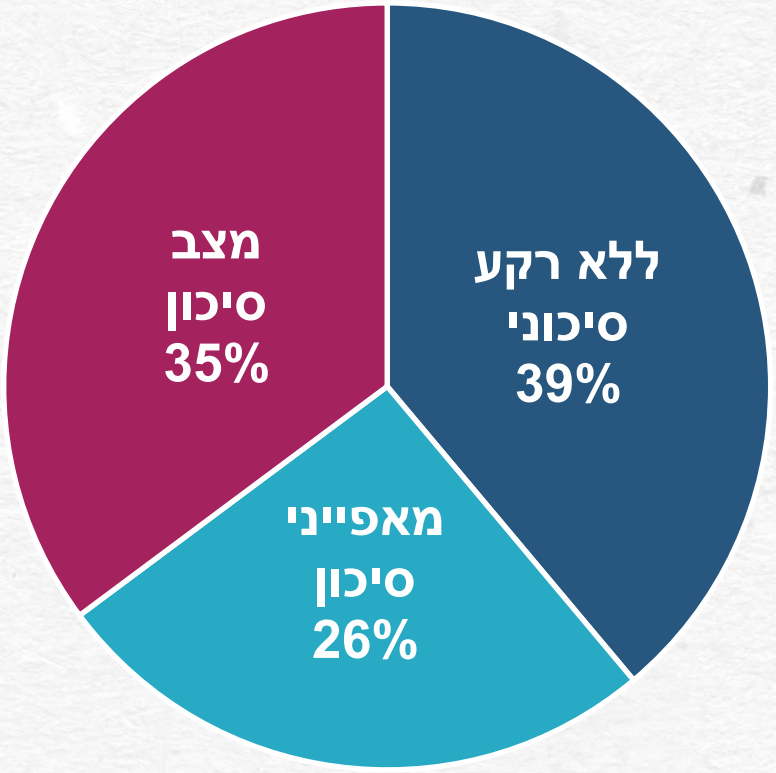

מצב סיכון:
תיארו למשל שחוו פגיעות מיניות, אלימות במשפחה, אלימות מצד הצוות במוסד הלימודים

מאפייני סיכון:
תיארו למשל הורה שנפטר, הורים גרושים, הפרעות קשב ולקויות למידה, להט"ב

ללא רקע סיכוני:
לא תיארו מאפייני סיכון, תיארו גורמי נשירה חרדיים בלבד

מקור: מחקר איכותני בקרב 54 מרואיינים

חשיפה לסיכון לאחר הנשירה

הגעה לסיכון:
תיארו הגעה למצבי/ התנהגויות סיכון כמו שוטטות, עבריינות, שימוש בסמים, מגורים ברחוב, זנות

חשיפה לסיכון:
לא תיארו הגעה למצבי/ התנהגויות סיכון, אבל כן הגיעו למסגרות בהן הם נחשפו לראשונה להתנהגויות סיכון

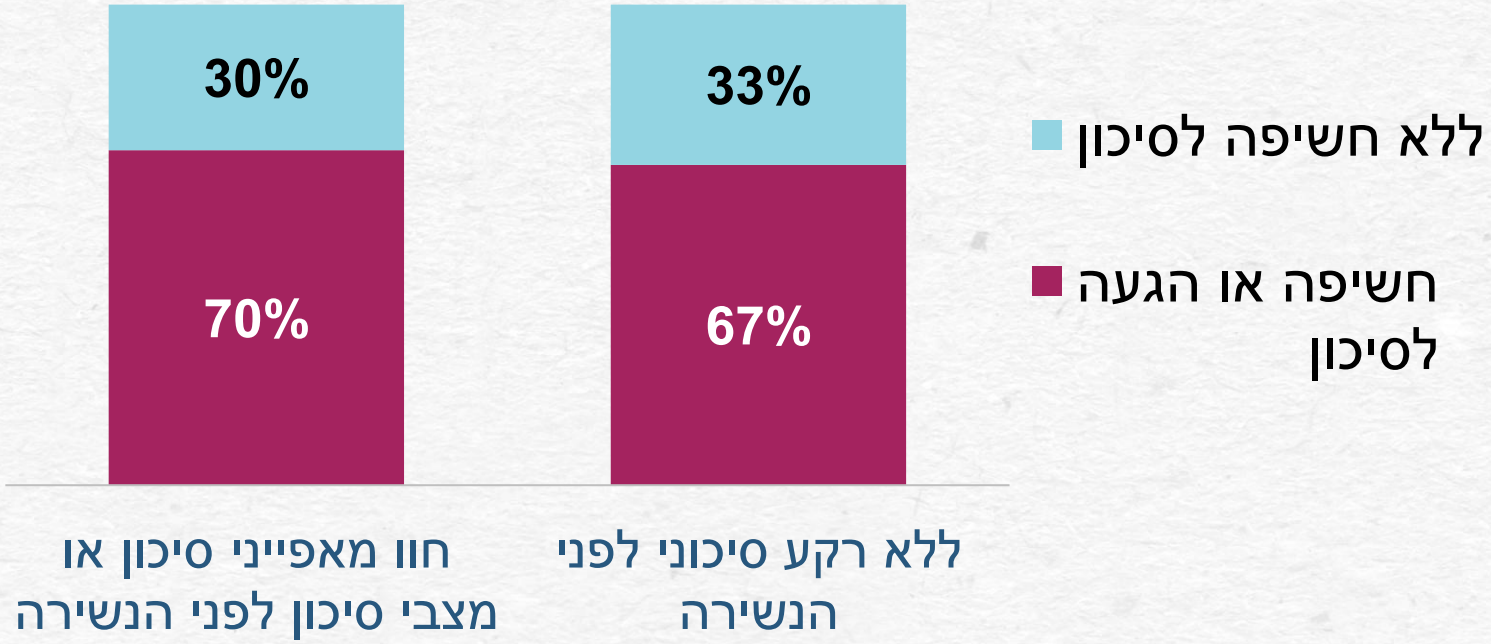

גם ללא רקע סיכוני קודם: כשני שלישים תיארו חשיפה או הגעה לסיכון

מקור: מחקר איכותני, 54 מרואיינים. ללא רקע סיכוני לפני הנשירה: 21; חוו מאפייני סיכון או מצבי סיכון: 33.
המדד משלב חשיפה להתנהגויות סיכון והגעה למצבי סיכון בפועל.

תהליך ה"התגלגלות" של הנושרים היוצאים

עזיבת מוסד הלימודים, במקרים רבים ביוזמת המוסד

מסגרות שאינן מתאימות לצרכים או אינן מקדמות לימודית

מוסדות לנוער בסיכון – ללא קשר לרקע

"פתחתי פייסבוק בכיתה י', כשגילו את זה בבית הספר, אמרתי להם שזה בשביל לשמור על קשר עם המשפחה שלי [...] הם לא קיבלו את זה בשום צורה, והעיפו אותי מבית הספר.

הלכתי למקום אחר [...] ואחרי כמה זמן החלטתי לא להמשיך שם, כי כל הבנות עישנו בהפסקות, נראה לי ג'וינטים וזה לא הייתי אני."

מקור: ראיונות עומק עם יוצאים ויוצאות שנשרו מהחינוך החרדי כקטינים.

תהליך ה"התגלגלות" של הנושרים היוצאים

מעברים חוזרים בין מוסדות

היעדר מסגרת – לעיתים לאחר מעברים חוזרים בין מוסדות לא מתאימים

"החלפתי בערך ארבע ישיבות תוך משהו כמו חמישה חודשים. [...]
אני מעריך שלפחות חצי מהנוכחים שם עישנו סמים. אלימות ברמה יומיומית."

מקור: ראיונות עומק עם יוצאים ויוצאות שנשרו מהחינוך החרדי כקטינים.

תפקיד המתווכים בהגעה לסיכון

צוותי חינוך

- נקיטת סנקציות ללא פתרון מתאים

חברי קהילה

- הפניה למוסדות משמרים ללא מענים מקדמים

קב"סים ועו"סים

- לרוב לא מעורבים כלל
- בנים – מעורבות רק לאחר תיקים פליליים
- בנות – מעורבות לרוב ביוזמת המשפחה או גורמי רווחה
- כשכן מעורבים – הפניה למסגרות מקדמות

הסללה לסיכון בשל מעורבות נמוכה של אנשי מקצוע

פתרונות אפשריים

מוסדות חלופיים – הצלחה כאשר יש נכונות של ההורים ומידע על המסגרות

מסגרות מקדמות

- עם מענה להשתלבות בהשכלה ובתעסוקה
- גם בבעלות חרדית או דתית – כל עוד ללא הקפדה על נורמות חרדיות
- אבל כוללים חשיפה לסיכון

מסגרת אקסטרנית לבגרויות (כמו תוכנית היל"ה לחרדיות)

- מענה מקדם ולרוב ללא הקפדה על נורמות חרדיות
- התנגדות לגיוס בנות על ידי הצוות

מערכת החינוך הממלכתית-דתית או הממלכתית

- רק כאשר יש מעטפת וליווי מטעם המוסד

מענה מקדם והשלמת בגרות או מכינה

סטטוס תעודת בגרות או מכינה בקרב הנושרים

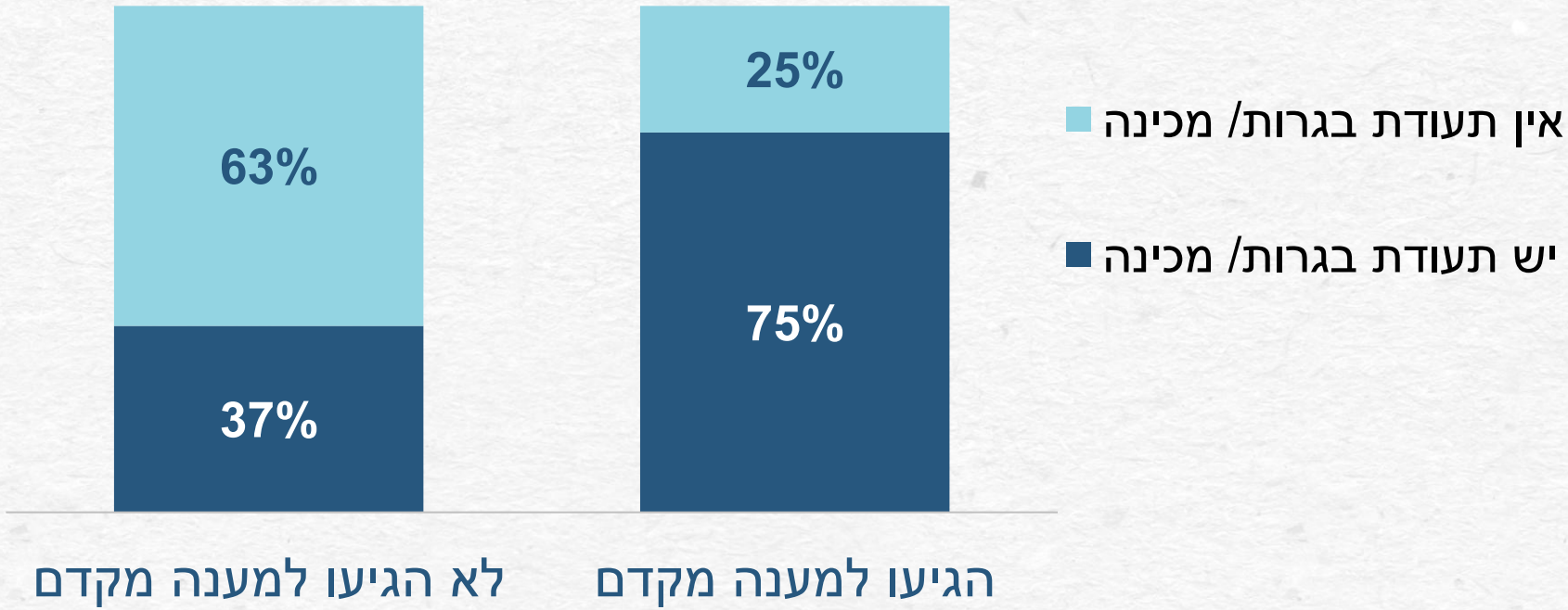

46%

מהנושרים בסקר לא הגיעו למענה מקדם

תעודת בגרות או מכינה: 75% בקרב מי שהגיעו למענה מקדם, לעומת 37% בקרב האחרים

מקור: סקר ההשתלבות 2025, 164-182 יוצאים ויוצאות שנשרו ממערכת החינוך החרדית בגיל תיכון.

סיכום

- **רצף נשירה:** נשירה ממערכת החינוך החרדית כוללת גם נשירה בשל חוסר התאמה לנורמות החרדיות
- **הסללה לסיכוניות**
  - חוסר פיקוח והתערבות מועטה של אנשי מקצוע
  - המענים מותאמים רק למי שבקצה הרצף הסיכוני
- **מענים בניהול חרדי:** מתאימים במידה שיש פתיחות וקידום לעתיד

מדדי ההשתלבות של הנושרים היוצאים בבגרות

הנושרים היוצאים משתלבים בתעסוקה

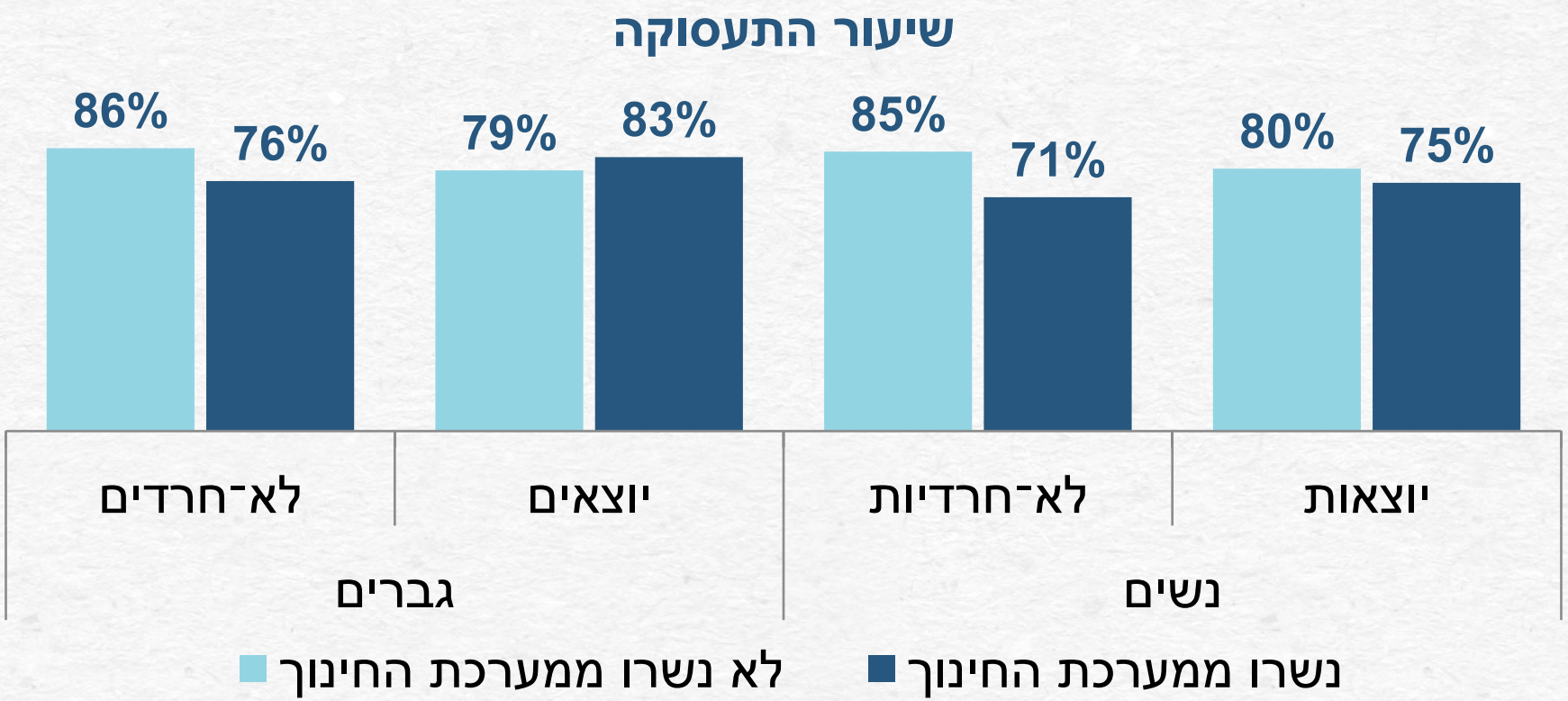

אצל נושרים לא־חרדים פער תעסוקתי ניכר

אצל נושרים יוצאים ללא פער ניכר

נתוני התעסוקה בבגרות מחזקים את התמונה של קבוצת נושרים שונה, בעלת יכולת השתלבות

מקור: עיבוד יוצאים לשינוי לנתוני מפקד האוכלוסין בשילוב נתוני חינוך מנהליים, בקרב יהודים בני 25-34.
נשרו ממערכת החינוך: נשרו מבתי ספר של משרד החינוך ולא עברו למוסדות חינוך אחרים (כמו ישיבה או מוסד של משרד העבודה).

פערי השכלה בקרב הנושרים היוצאים

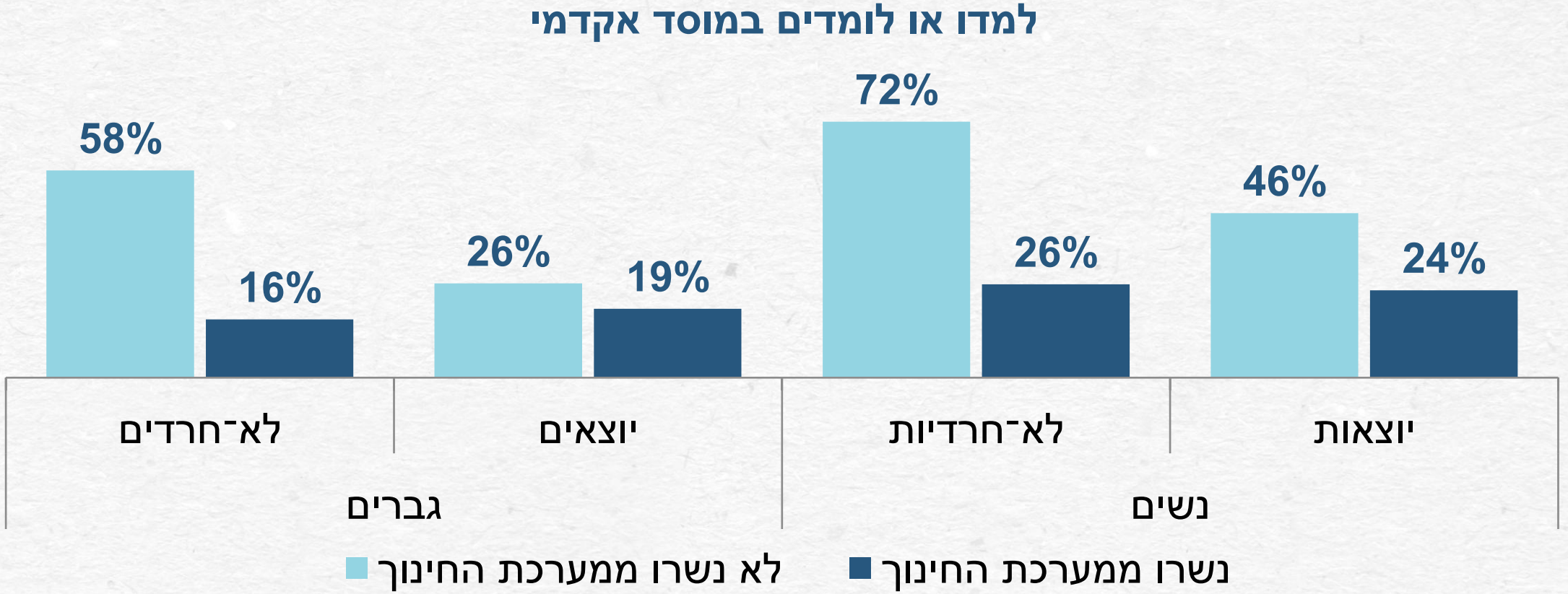

לימודים אקדמיים בקרב יוצאים: גברים – 19% מול 26%, נשים – 24% מול 46%

מקור: עיבוד יוצאים לשינוי לנתוני מפקד האוכלוסין בשילוב נתוני חינוך מנהליים, יהודים בני 25 עד 34.
נשרו ממערכת החינוך: נשרו מבתי ספר של משרד החינוך ולא עברו למוסדות חינוך אחרים (כמו ישיבה או מוסד של משרד העבודה).

פערי השכר בולטים במיוחד אצל נשים

ממוצע שכר לשעה (מחושב) - ש"ח

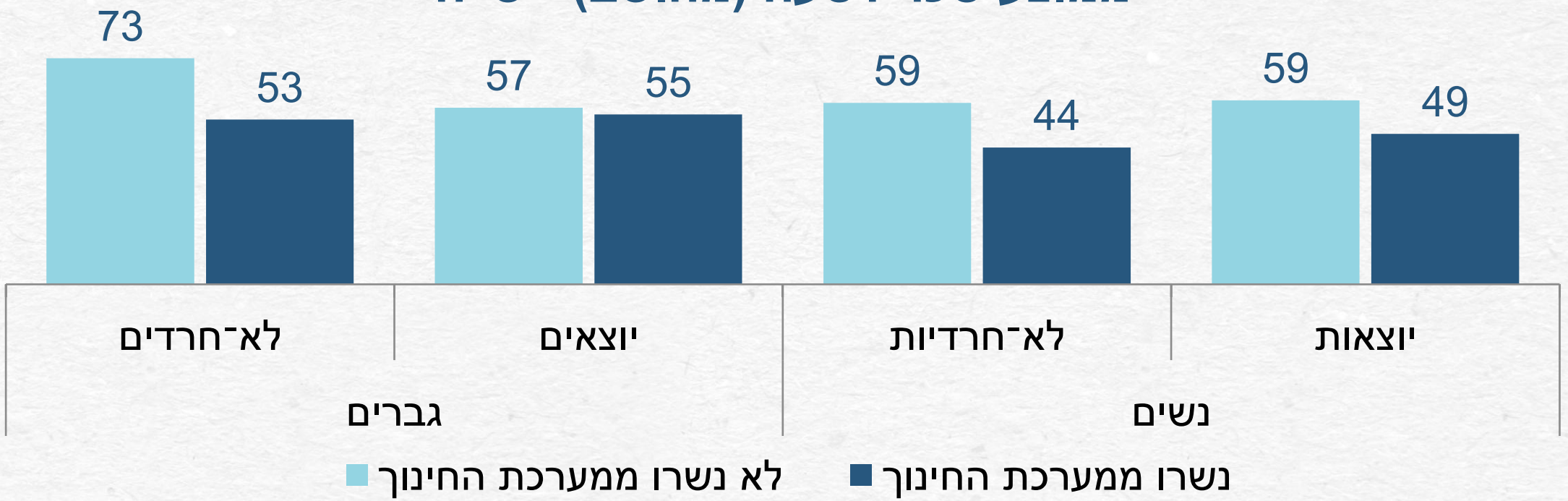

אצל יוצאות: כ־49 ₪ לשעה בקרב נושרות, לעומת כ־59 ₪ בקרב מי שלא נשרו

מקור: עיבוד יוצאים לשינוי לנתוני מפקד האוכלוסין בשילוב נתוני חינוך מנהליים, יהודים בני 25 עד 34.
נשרו ממערכת החינוך: נשרו מבתי ספר של משרד החינוך ולא עברו למוסדות חינוך אחרים (כמו ישיבה או מוסד של משרד העבודה).

משמעות מערכתית

היקף

כחמישית

מהיוצאים בסקר נשרו ממערכת החינוך החרדית בגיל תיכון

גם בנתונים המנהליים ניכר היקף גבוה, בעיקר בפריפריה של החברה החרדית, שקשה לכמת במדויק בשל מגבלות מתודולוגיות

סקר ההשתלבות 2025, 917 משיבים

המחיר שמצטבר

46% מהנושרים לא הגיעו למענה מקדם

2 מכל 3 נחשפו לסיכון אחרי הנשירה

24% מול 46% יוצאות נושרות שהגיעו ללימודים אקדמיים מול יוצאות שלא נשרו

49 ₪ לשעה מול 59 ₪ לשעה
יוצאות נושרות מול יוצאות שלא נשרו

ההסללה לסיכון ולפערי השכלה ושכר היא לא רק בעיה של הפרט – יש לה גם משמעות כלכלית

מה אפשר לעשות?

1

נוער נושר

- הכרה בהטרוגניות של הרקע והסיבות לנשירה

2

איתור מוקדם

- שיפור מנגנוני האיתור

3

ליווי הנוער וההורים

- עבודה עם ההורים למציאת מענה מתאים ומקובל על כל הצדדים
- ליווי הנוער במענה החדש

תודה על ההקשבה!